

علوم و فنون ادبی

۱- کدام یک از گزینه‌های زیر ویژگی‌های ادبی شعر خراسانی را نشان می‌دهد؟

- ۱) تفاوت تلفظ برخی از کلمات - غالب بودن روح شادی و نشاط - مضمون حماسه و مدح و اندرز
- ۲) سادگی زبان شعر - بهره‌گیری از قالب قصیده - استفاده از دو نشانه برای متمم
- ۳) بهره‌گیری از قالب قصیده - سادگی قافیه و ردیف - معشوق زمینی
- ۴) اعتدال در آرایه‌های ادبی - سادگی قافیه و ردیف - بهره‌گیری از تشبیه حسی

۲- از میان مجموعه آثار زیر چند مورد مربوط به نثر دوره سامانی است؟

- «قابوس نامه - کیمیای سعادت - کشف المحجوب - التفهیم - تاریخ بلعمی - سفرنامه ناصر خسرو - تاریخ بیهقی - شاهنامه ابومنصوری»
- ۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۳- کدام موارد مربوط به نثر دوره سلجوقی است؟

الف) حذف افعال به قرینه

ب) کوتاهی جملات

ج) اطناب

د) تکرار فعل یا اسم به حکم ضرورت معنی

هـ) تمثیل و استشهاد به آیات و احادیث

- ۱) الف - ب - ج (۲) ب - ج - د (۳) الف - ج - هـ (۴) ج - د - هـ

۴- کدام یک از گزینه‌های زیر درباره سبک خراسانی نادرست است؟

- ۱) به آثاری که به نظم و برای نخستین بار به زبان فارسی بعد از اسلام پدید آمد، سبک خراسانی می‌گویند.
- ۲) سبک خراسانی از نظر زمان به سه سبک فرعی سامانی، غزنوی و سلجوقی تقسیم می‌شود.
- ۳) سبک سلجوقی به نوعی سبک بینابین است و چون در زمان اوج این سلسله بوده به این نام معروف شده است.
- ۴) در میان آثار سبک سلجوقی ویژگی‌های سبک عراقی نیز دیده می‌شود.

۵- طبقه‌بندی هر یک از سبک‌های زیر بر چه اساسی است؟

«سبک بیهقی - سبک هندی - سبک عرفانی - سبک عالمانه - سبک فکاهی»

- ۱) نام - جغرافیا - موضوع و نوع - مخاطب - هدف
۲) نام - موضوع و نوع - مخاطب - هدف
۳) نام - جغرافیا - قلمرو دانشی - مخاطب - هدف
۴) زمان و دوره - قلمرو دانشی - موضوع و نوع - نام - مخاطب

۶- کدام یک از ابیات زیر مربوط به سبک خراسانی نیست؟

- ۱) همچو لوح زمرّدین گشته ست
۲) مهتری گر به کام شیر در است
۳) مرا بسود و فرو ریخت هر چه دندان بود
۴) دل به امید روی او همدم جان نمی‌شود
- دشنت همچون صلیفهای ز رخام
شو خطر کن ز کام شیر بجوی
نبود دندان لا بل چراغ تابان بود
جان به هوای کوی او خدمت تن نمی‌کند

۷- تعداد پایه‌های آوایی کدام مصرع متفاوت است؟

- ۱) چشم منی هنوز امیدم به لطف توست
۲) پیوسته چو ما در طلب عیش مدام است
۳) شام زلفش چو می‌رود در چین
۴) خاک چهل صباح سرشتی به دست صنع

۸- وزن کدام بیت «مفعول مفاعیلُ مفاعیلُ فعولن» است؟

- ۱) شاخکی تازه برآورد صبا
۲) داغ جگر تشنه ما سوخته جانان
۳) گر عاشقی از گنه چه بکاک است؟
۴) ای از حیای لعل لبست گشته آب، می
- چشم بر هم نزدی سرو سهی بالا شد
تبخال شد از لعل می آشام تو گل کرد
خورشید به هر که تافلت پاک است
خورشید پیش آتش روی تو کرده خوی

۹- در کدام بیت‌ها حذف همزه دیده می‌شود؟

- (الف) گریه شمع از برای ماتم پروانه نیست
(ب) بی قیمتی ما ز گرانبایگی ماست
(ج) مجوی عیش خوش از دور باژگون سپهر
(د) هزار سختی اگر بر من آید آسان است
(هـ) من عهد تو سخت سست می‌دانستم
- (۱) الف - ج - ب (۲) هـ - ب - ج (۳) د - هـ - ب (۴) الف - ج - د

۱۰- کدام بیت از تکرار چهار بار رکن «- - U» ساخته شده است؟

- (۱) تا به خلقی به گمان درمانند
(۲) سوزن و رسته و خورشید اندوخت
(۳) هوای تو را زان گزیدم ز عالم
(۴) به پستی نیز معراجی است گر آزاده‌ای بیدل
- ۱۱- وزن کدام بیت در زیر آن نادرست آمده است؟
(۱) گوشه گرفتم ز خلق و فایده‌ای نیست

(- / - UU - / U - U - / - UU -)

- (۲) گر چه دانی که نشنوند بگویی
(۳) در وعده‌گاه وصل تو جانم به لب رسید
- (۴) افسانه شیرین جهان هوش فریب است

(- UU / - U - U / - - U -)

(- U - / U - - U / U - U - / U - -)

(- - - U / U - - / - - - U / U - -)

۱۲- پایه‌های آوایی کدام بیت را نمی‌توان به صورت همسان و ناهمسان جدا کرد؟

- (۱) بهرام که گور می‌گرفتی همه عمر
(۲) در دل، عطش عشق خدایی ما راست
(۳) پرواز به آن‌جا که نشاط است و امید است
(۴) ما چون ز دری پای کشیدیم کشیدیم

۱۳- در کدام بیت همه واژه‌های هر دو مصراع با هم سجع متوازی دارند؟

- (۱) سحرگه بلبل‌ی آواز می‌کرد
(۲) یار مرا غار مرا عشق جگرخوار مرا
(۳) ما چو ناییم و نوا در ما ز توست
(۴) چه غم دیوار امت را که دارد چون تو پشیمان

۱۴- همه تلمیحات ابیات زیر مربوط به زندگی یک پیامبر است به جز .....

- (۱) جانم ملول گشت ز فرعون و ظلم او
(۲) گاه بی‌دستان ید بیضا برون آرد ز جیب
(۳) ای شعله‌طور طور پر نور از تو
(۴) یوسف رویی کزو فغان کرد دلم

آن نور روی موسی عمرانم آرزوست
گاه بی افسون عصا بر صورت مار آورد
وی مست به نیم جرعه منصور از تو
چون دست زنان مصریان کرد دلم

۱۵- تلمیح در کدام گزینه «حماسی» است؟

- (۱) این مه که چون منیژه لب چاه می‌نشست
(۲) پدرم روضه رضوان به دو گندم بفروخت
(۳) گفت آن یار کزو گشت سر دار بلند
(۴) همچو فرهاد بود کوهکنی پیشه ما

۱۶- آرایه مقابل کدام بیت درست است؟

- (۱) مکن گریه بر گور مقتول دوست
(۲) چه زخم چونای هر دم ز نوای شوق او دم؟
(۳) چشم حافظ زیر بام قصر آن حوری سرشت
(۴) حافظ از جور تو، حاشا که بگرداند روی

۱۷- در همه ابیات آرایه «موازنه» دیده می‌شود به جز .....

- (۱) شاکر نعمت به هر مقام که بودیم
(۲) گر شیر شرزه نیستی ای فضل کم شکر
(۳) عمرم بشد ز بس که کشیدم جفای تو
(۴) ز گرز تو خورشید گریبان شود

۱۸- در کدام بیت بین کلمه‌های مشخص شده مراعات نظیر دیده نمی‌شود؟

- (۱) از اسب پیاده شو بر نطع زمین نه رخ
(۲) آتشی آن نیست که از شعله او خندد شمع
(۳) حرفی است این که خضر به آب بقا رسید
(۴) اینکه گاهی می‌زنم بر آب و آتش خویش را

۱۹- در کدام بیت آرایه «تضمین» در بخش مشخص شده دیده می‌شود؟

- (۱) بوی جوی مولیان آید همی
(۲) یار بی پیرده از در و دیوار
(۳) نه خدا توانمش خواند نه بشر توانمش گفت
(۴) بهر این فرمود رحمان ای پسر

۲۰- در کدام بیت هر دو آرایه «تلمیح و تضمین» دیده می‌شود؟

- (۱) نگاه دار گرت چون عقیق آبی هست
(۲) به شهر عشق منم شهریار و چون حافظ
(۳) ایوب با چندین بلا کاندلر بلا شد مبتلا
(۴) نیازم خیال خاتم لعلت که همچو جم

۲۱- در کدام بیت دو بار آرایه تلمیح دیده می‌شود؟

- (۱) شور شیرین تو را نیازم که بعد از قرن‌ها
(۲) ناقه سنگین می‌رود در هر قدم گویی ز شوق
(۳) عشرتی دارم به یاد روی آن گل در قفس
(۴) گواه رهرو آن باشد که سردش یابی از دوزخ

گریبان به تازیانه افراسیاب رفت
ناخلف باشم اگر من به جوی نفروشم
جرمش این بود که اسرار هویدا می‌کرد
کوه ما سینه ما ناخن ما تیشه ما

قل الحمد لله که مقبول اوست (تلمیح)
که لسان غیب خوش تر بنوازد این نوا را (تضمین)
شیوه جنات تجری تحت النهار داشت (تلمیح)
من از آن روز که در بند توام آزادم (تضمین)

داعی دولت به هر طریق که هستیم
ور مار گرز نه نیستی ای عقل کم گزای
صبرم بشد ز بس که ندیدم وفای تو
ز تیغ تو بهرام بریان شود

زیر پی پیلش بین شهمات شده نعمان
آتش آن است که در خرمن پروانه زدند
زمین چرخ دل سیه، دم آبی ندید کس
روشنی در کار مردم بود مقصودم چو شمع

یاد یار مهربان آید همی
در تجلی است یار اولی الابصار
متحیرم چه نامم شه ملک لافتی را
کل یوم هو فی شأن ای پسر

که خضر بادیه عشق آتشین جگر است
منم که شهره شهرم به عشق ورزیدن
پیوسته این بودش دعا الصبر مفتاح الفرج
آفاق را کشید به زیر نگین مرا

هر که لاف عشق زد، نامی هم از فرهاد برد
روح مجنون چنگ در دامن محمل می‌زند
عشق افکنده است با یوسف به یک زندان مرا
نشان عاشق آن باشد که خشک بینی از دریا

۲۲- در ابیات زیر به ترتیب کدام آرایه‌های ادبی دیده می‌شود؟

الف) چون جواب احمق آمد خامشی

ب) گر آن چه هست بر این تن نهند بر کهسار

ج) زبانش توان ستایش نداشت

د) چون خواجه تن تنها با سوز تو دمسازم

۱) تضمین - ترصیع - موازنه - تلمیح

۳) تلمیح - ترصیع - موازنه - تضمین

۲۳- در کدام یک از ابیات زیر مفهومی رایج در شعر دوره بیداری دیده می‌شود؟

۱) دمی با دوست در خلوت به از صد سال در عشرت

۲) الا ای باد شبگیری بگوی آن ماه مجلس را

۳) آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی

۴) گرفتم سرو آزادی نه از ماء مهین زادی

این درازی در سخن چون می‌کشی

ور آن چه هست در این دل زنند بر دریا

روانش گمان نیایش نداشت

ای پادشاه خوبان داد از غم تنهایی

۲) تضمین - موازنه - ترصیع - تلمیح

۴) تلمیح - موازنه - ترصیع - تضمین

۲۴- مفهوم کدام بیت با عبارت «فَأَيْنَمَا تُولُوْنَ فَتَمَّ وَجْهُ اللَّهِ» قرابت مفهومی ندارد؟

۱) یار بی پند از در و دیوار

۲) برای دیدن رویش مگرد گرد جهان

۳) به دریا بنگرم دریا تو بینم

۴) به حسن صوت چو بلبل مقید نظم

در تجلی است یا اولی‌الابصار

که او نشسته چو آینه با تو رویاروست

به صحرای بنگرم صحرای تو بینم

به جرم حسن چو یوسف اسیر زندانی

۲۵- مفهوم کدام بیت متفاوت است؟

۱) بیستون کنند فرهاد نه کاری است شگفت

۲) چون در این میدان نداری دست و پای همچو گوی

۳) هر کاو نظری دارد، با یار کمان ابرو

۴) هزار بادیه سهل است با وجود تو رفتن

شور شیرین به سر هر که فتد کوهکن است

اختیار سر به زلف همچو چوگانش گذار

باید که سپر باشد پیش همه پیکان‌ها

وگر خلاف کنم سعیدیا به سوی تو باشم